

DET MOSAISKE TROSSAMFUND

Bergstien 13, 0172 OSLO

Tlf.: 02-69 65 70

Rabbiner: Michael Melchior

Forstander: Kai Feinberg

Jødernes historie i Norge er ikke lang. § 2 i grunnloven av 1814 forbød jøder og jesuitter adgang til riket. Vi kjenner alle Wergelands kamp for å få forandret denne i både dikt og prosa. Flere ganger kom saken opp i Stortinget, men først etter hans død i 1851 ble § 2 forandret når det gjaldt jødene.

Den invasjon av jøder til Norge som motstanderne av opphevelsen mente ville komme, uteble og i 1875 var det bare 25 jøder i Norge. De fleste kom fra Danmark og Tyskland. Senere kom det flere jøder fra Polen, Tyskland og de baltiske stater.

133

Den jødiske menigheten, Det Mosaiske Trossamfund, ble stiftet i 1892, da var det ca. 200 jøder i Norge. Innvandringen fortsatte i begynnelsen av dette århundre og spesielt fra øststatene, hvor jødene ble utsatt for pogromer og måtte flykte.

Antall jøder i Norge var på det høyeste da nazistene invaderte vårt land den 9. april 1940. Da var det 1800 jøder i Norge. Dette tall innbefattet alle som bodde her og de flyktninger som var kommet fra Tyskland, Østerrike og Tsjekoslovakia. Jødene var meget utsatt under krigen p.g.a. nazistenes raselover og diskriminering.

I slutten av 1942 og i begynnelsen av 1943 ble de jøder som man fikk fatt i, deportert, vesentlig til Auschwitz. Det var 760 som ble sendt og bare 25 overlevet. Resten av den jødiske befolkning ble reddet av Hjemmefronten over til Sverige og de fleste av disse kom tilbake til Norge etter frigjøringen. I etterkrigstiden kom det en viss innvandring av overlevende jøder fra konsentrasjonsleirene, deriblant syke jøder som led av tuberkulose. Det kan her nevnes at Norge var det første land som hjalp denne gruppe mennesker. Idag er det i Norge ca. 1300 jøder hvorav ca. 1000 lever i Oslo-området og er medlemmer av Det Mosaiske Trossamfund i Oslo. Ca. 150 er medlemmer av Det Mosaiske Trossamfund i Trondheim.

Menigheten har følgende institusjoner:

Synagogen, som er midtpunktet i jødisk menighetsliv. Den synagoge menigheten har idag er i Bergstien 15. Den ble bygget i 1920.

Ved krigsutbruddet i 1940 var det 3 synagoger i Norge, en til i Oslo i Calmeyergaten 15 og en i Trondheim. De to andre synagogene ble helt ødelagt under krigen. Alle bønnebøker og bibler ble brent og ødelagt og begge bygningene sterkt ramponert. Synagogen i Bergstien 15 derimot, ble ikke ødelagt, den ble benyttet som arkivplass for det nazistiske LO, men alle ting forble urørt, både Torarullene – de 5 Mosebøker skrevet på pergament – og alle våre bønnebøker var intakt. Til og med sølvlysestakene, som var oppbevart i synagogen, sto på sin plass. Dette er en av de få synagoger i det tyskokkuperte Europa som ikke ble ødelagt.

Ved siden av synagogen er det jødiske samfunnshuset og på den andre siden like ved ligger menighetens aldershjem. Samfunnshuset rommer en jødisk barnehage med 18 barn, møte- og skolelokaler, boliger for menighetens åndelige ledere – rabbiner og kantor. En lærer, som ved siden av rabbineren og kantoren underviser barna, bor utenfor samfunnshuset.

Selv om DMT er en liten menighet, er den meget aktiv med over 100 barn som får undervisning i menigheten. Det er en vilje til å beholde sin jødiske identitet. På en vanlig sabbat er det som regel over 100 deltagere ved gudstjenesten i synagogen.

Det må her nevnes at både aldershjemmet og barnehagen får kommunal støtte. Det Mosaiske Trossamfund er en

JØDISK OG KRISTEN
KULTURKALENDER

1992